

מתוך היקדמת המחבר: ועיניכם תראינה בנים בני כשתילי זתים סביב לשלחנם,
חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם

גליון

זרע שמשון המבואר

פרשת במדבר

אות א

דרוש מתוך הספר המסוגל 'זרע שמשון' שחברו הגאון המקובל

האלוקי חסידא קדישא רבנו שמשון חיים ב"ר

נחמן מיכאל נחמני ולה"ה

מח"ס 'זרע שמשון' ו'תולדות שמשון'

שחי לפני כ-300 שנה בתקופת האור החיים' ומקום קברו לא נודע

והבטיח שהלומד בחידושיו וספריו יזכה לישועות בבני חי ומזוני

נלב"ע ו' אלול תקל"ט

דרוש מנוקד ומבואר בתוספת ציונים והארות

יו"ל על ידי מוסדות זרע שמשון

שע"י האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון

י"ל ע"י האיגוד העולמי
להפצת תורת
"זרע שמשון"

לקבלת הגליון נא לשלוח למייל:
zera277@gmail.com

ארה"ב

הרב מנחם בנימין פאשקס
ZERA SHIMSHON
C/O B PASKESZ 1645 48 ST
BROOKLYN NY 11204
347-496-5657
mbpaskesz@gmail.com

ארה"ק

הרב ישראל זילברברג
05271-66450

ניתן לשלוח תרומות והנצחות
לזכות ולע"ג ולקחת חלק בהוצאות
והפצת הגליונות והספרים.

ניתן להפקיד בבנק מרנטל (17) סניף 635
מספר החשבון 71713028 ע"ש זרע שמשון,
כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי

וזכות הצדיק ודביו תורתו הקדושים יגן מכל
צרה וצוקה, וישפיע על הלוטמים ועל המסייעים
בני חיי ומוזני ועל טוב סלה
כהנחתו
בהקדמת ספריו.

הוצאת והפצת קונטרס
"זרע שמשון העבואר"
נתרם לעילוי נשמת

האשה הצדקת צרת ריזל
בת"כ עיכאל הלוי ע"ה
גדלה בגיה בעסירות לחירה ולחסד
הרבה לגעול חסד בעיפה ובענוה
והייתה עסויעת בעאר פנים לעניים ושבורי לב
גלב"ע ז' שבט תשע"ט
תהא עליצת יושר
עבור בגיה וכל עשפחה
תנצ"ב.ה.

יהי רצון

שהליצוד בספר הקדוש הזה
יהא לענוחת גפשה רוחה ונשעתה בעולם
העליון ובזכות הגדולה של רבינו זי"ע
תתעלה מעלה מעלה עחיל אל חיל
בגני ערוצים להגליץ טוב בעד כל ישראל
שגיושע בתשועת עולעים בב"א

לשוחפות של ברכה בכל עת
מוקד זרע שמשון

ארץ ישראל 02-80-80-500
ארה"ב 347-496-5657

הודעה ובקשה!

השתדלנו להעמיק ברבתי רבנו ולבארם בראוי עד היכן שששנת ידיו, אולם דברי רבנו עמוקים מני ים ואן כמותנו כלל להתגדר ולומר שהשנו את עומק דבריו והעיוני,
ובדאי לא לקבוע כשה שנתכמה שיה הפירוש המוחלט בדבריו, ולכן אנו פונים אל כל הלוטמים ה"ו שבאם תמצאו דברים שאינם כראוי ואינם עולים בקנה אחד עם דברי חז"ל
או רבותנו הקדמונים, בודאי לא על רבנו הקדוש זי"ע יהיה תלונתכם כי אם עלינו, ובקשתנו שטוהה לטי מלוטמים אשר יכן וימצא פירושים ודרכים וותרי דאויים בהבנת דברי
רבנו, אא שמיטעיאם לודינו ככרי שנובל לתקנם ולשלכם במהרהרות הבאות, ובוה יהיה הלקו עמנו כובי הרבים.

כמו כן נשמח לקבל הערות והארות לשיפורים מכל סוג שהוא לתועלת הלוטמים,
וכן באם תמצאו טעות ושגיאה מכל סוג שהוא, אנא תיידעו אותנו על כך ותבואו על הברכה.

פְּרִשְׁת בַּמְדַּבֵּר

א

מְדַרְשׁ יִלְקוּט (שמעוני שה"ש רמז תתקצב, **יְרֵאִים וּמְשַׁלְמִים לִי, 'אֵימָה כְּנַדְגָלוֹת'** ובמדב"ר ב, ה), **'נְאוּה כִירוּשָׁלַם'** (שה"ש ו, ד), **כְּאוֹתֵם מְלֹאכֵי הַשָּׂרָת שְׁהֵם** **'לֹא עֲשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי'** (תהלים קמז, כ), **עב"ל.**

מאמדם ז"ל
נאנה
כירושלים,
כאותם
מלאכי השרת
וכו', אימה
כנדגלות,
כדגלים
שנתתי לה,
ודוד רואה
ואומר וכו'.

זְרַע שְׁמוֹשׁוֹן הַמְּבוֹאֵר

א

ישראל זכו לדגלים כשקיבלו התורה וראו את מלאכי השרת כדגלים

'יראים ושלמים'¹, והכוונה, שישיראל דומים כיופיים, כְּאוֹתֵם מְלֹאכֵי הַשָּׂרָת, שְׁהֵם יְרֵאִים מִמֶּנִּי, וּמְשַׁלְמִים לִי - מסורים ליה. והמשך הפסוק 'אֵימָה כְּנַדְגָלוֹת', פירושו, שהקב"ה אומר לישראל, שדומה היופי שלכם, כְּדָגְלִים שְׁנַתִּיתִי לָךְ - במדבר, כשיצאו ממצרים, שמתוך חשיבותם ומעלתם היו מטילים אימה ופחד על רואיהם, וְדוּד הַמֶּלֶךְ הִיָּה רוֹאֵה אֶת הַדְּגָלִים וְאוֹמֵר, 'לֹא עֲשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי' (תהלים קמז, כ)²

דקדוקים בדרשת חז"ל בפסוק
'לא עשה כן לכל גוי', ובלשונות הפסוקים

בְּמְדַרְשׁ יִלְקוּט (שמעוני שה"ש רמז תתקצב, ובמדב"ר ב, ה)³, **הִבִּיאוּ אֶת הַפְּסוּק (שה"ש ו, ד)**, **הַמְּדַבֵּר בְּשִׁבְחָה שֶׁהַקֶּב"ה מְשַׁבַּח אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹמֵר לָהֶם, אֶת־יִשְׂרָאֵל, 'נְאוּה כִירוּשָׁלַם'** (שיר השירים ו, ד), **הַנֶּחַךְ יִפֶּה כְּמוֹ 'ירוּשָׁלַם', וְדִרְשׁוּ שְׁאִין הַכוּוֹנָה כְּפִשׁוּטוֹ לְדַמוֹתֵם לְיוֹפִיָּה שֶׁל הַעִיר יְרוּשָׁלַם⁴, אֲלֵא שְׁתִּיבַת 'ירוּשָׁלַם' נִדְרַשְׁת בְּנוֹטְרִיקוֹן כְּמוֹ**

צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת

(במדב"ר ב, ה). ד. על פי עין יוסף (במדב"ר שם). ראה במדרש (ב"ר נו, י) שתיבת 'ירושלים' נדרשת 'יראה שלם'. ה. על פי נחלת בנימין על התנחומא (פרשת במדבר סימן יב). וראה עוד בפירוש מהר"ו (במדב"ר ב, ה). ובאשר הנחלים (במדב"ר שם) ביאר כוונת המדרש, שהקב"ה אומר, אף שחטאת וסרת מיראתי, את נאווה עלי כמלאכים שהם תמיד יראים ושלמים בלי חסרון מאומה, שכן טבעם. ו. כמו דגלים ממחנות רבות, המטילים אימה על רואיהם. ראה מצודת ציון ואבן עזרא (שיר השירים ו, ד ובפסוק יא). ז. לשון הפסוקים (שם קמז, יט-כ), 'מְגִיד דְּבָרָיו לְעֵקֶב חֲקָיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. לֹא עֲשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בְּלִי יָדְעוּם הַלְלוּ-ה'.

א. לשון הילקוט, 'נאווה כירושלים', כאותן מלאכי השרת שהם יראים ומושלמים לי, 'אימה כנדגלות', במה אימה את כנדגלות, בדגלים שנתתי לך, שנאמר (במדבר ב, ב) 'איש על דגלו באותות', ע"כ [ולא כתוב שם ההמשך ודוד רואה ואומר' וכו']. אך במדרש (במדב"ר ב, ה) איתא, 'נאווה כירושלים' כאותן כתות של מלאכי השרת, שהם יראים ומושלמים לי, 'אימה כנדגלות' ובמה אתם כנדגלות, כדגלים שנתתי לכם, ודוד רואה ואומר 'לא עשה כן לכל גוי' אלא לעמו, הדא הוא דכתיב 'איש על דגלו' וגו'. ב. לשון הפסוק, 'יָפֵה אֶת־רֵעִיתִי כְּתֹרֶצֶה נְאוּה כִירוּשָׁלַם אֵימָה כְּנַדְגָלוֹת'. ג. לפי שאין ראוי לדמות בני אדם לעיר. פירוש מהר"ו על המדרש

הַקֹּדֶם (שם פסוק יט) 'מְגִיד דְּבָרוֹ לְיַעֲקֹב חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, מֵהוּ 'עֵקֵב', וּמֵהוּ 'יִשְׂרָאֵל'. וּמֵהוּ 'דְּבָרוֹ חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו'. וַיֵּשׁ לֹמֵר, דְּאִיתָא בְּיַלְקוּט (שמעוני במדבר

קָשָׁה, דְּמִי הִגִּיד לוֹ שְׁדוּד הַמְּלֶכֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם רָצָה לְרַמֵּז עַל הַדְּגָלִים, דְּיִלְמָא עַל הַשְּׂרָאָת שְׂכִינָה, אוֹ עַל הַתּוֹרָה, אוֹ עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְגַם בַּפְּסוּק

זרע שְׁמֹשׁוֹן הַמְּבוֹאֵר

וְגַם בַּפְּסוּק הַקֹּדֶם (שם קמז, יט), 'מְגִיד דְּבָרוֹ לְיַעֲקֹב חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת, מֵהוּ - לְמָה אֲצַל 'דְּבָרָיו' כְּתוּב 'עֵקֵב', וּמֵהוּ - וּלְמָה אֲצַל 'חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו' כְּתוּב 'יִשְׂרָאֵל', כְּלוֹמֵר, לְמָה שִׁינָה הַפְּסוּק בְּלִשׁוֹנוֹ. וְעוֹד יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת, מֵהוּ הַכְּפִילוֹת בַּפְּסוּק 'דְּבָרָיו', 'חֲקִיו', וּמִשְׁפָּטָיו' - אִיזָה חִילּוּק יֵשׁ בֵּינֵיהֶם.⁸⁸

בשעת מתן תורה זכו ישראל לדגלים כמו המלאכים

וַיֵּשׁ לֹמֵר, בְּהַקְדָּם מָה דְּאִיתָא בְּיַלְקוּט (שמעוני במדבר רמז תרפז)⁸⁹ זֶה שְׁאֵמֵר הַכְּתוּב

- הַקֶּבֶ"ה לֹא נָתַן דְּגָלִים לְשָׂר הָאוֹמוֹת, אֲלֵא לְיִשְׂרָאֵל בְּלִבְדוֹ, עַב"ל.

וּקָשָׁה - יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל בַּעַל הַמְּדַרְשׁ, דְּמִי הִגִּיד לוֹ, שְׁדוּד הַמְּלֶכֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, רָצָה לְרַמֵּז בַּפְּסוּק 'לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי' עַל הַדְּגָלִים שֶׁנִּתְּנוּ רַק לְיִשְׂרָאֵל, דְּיִלְמָא רָצָה לְרַמֵּז בִּזְהָ לְחִילּוּק אַחַר בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאוֹמוֹת, שִׁישׁ לְפָרְשׁוֹ עַל הַשְּׂרָאָת הַשְּׂכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְלֹא בְּגוֹיִם, אוֹ עַל הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא בְּגוֹיִם, אוֹ עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּנָה הַקֶּבֶ"ה לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא בְּגוֹיִם.⁹⁰

צִיּוֹנִים וּמִקּוֹרוֹת

מִקּוֹם עֲדִיין קָשָׁה, מֵהוּ הַפִּירוּשׁ שֶׁל 'דְּבָרָיו'. וְעוֹד, שְׁלִפִי דְרֵשֶׁת הִילְקוּט, שְׁפִסּוּקִים אֵלּוֹ עוֹסְקִים מֵעֵינִן הַדְּגָלִים, גַּם הַחִילּוּק שֶׁבֵּין 'חֲקִיו' וּמִשְׁפָּטָיו, לֹא שִׁיךְ בֵּהֶם. מֵתוּךְ דְּבָרֵי הַזּוּהָר ('ח"ג עג, א) מְבוֹאֵר, שֶׁכָּבַר עַמְדוֹ שֶׁם עַל שְׁתֵּי הַקּוּשִׁיּוֹת הָאֲחֻרוֹנוֹת שֶׁמִּקְשָׁה רִבִּינוּ, וְגַם הַשִּׁיבּוֹ עֲלֵיהֶם, שֶׁז"ל, רַבִּי אֲלֵעָזַר שֶׁאִיל לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אַבּוּהִי [רַבִּי אֲלֵעָזַר שֶׁאִל מְרַבִּי שִׁמְעוֹן אַבּוּי], אִמֵּר לִי, הָאֵת תַּנִּינִן [הָרִי שְׁנִינוּ בְּגִמְרָא ('חגיגה יג, א)] אֲסוּר לְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַכּוּ"ם, וּשְׁפִיר אֲתַעְרוּ חֲבֵרִיאַ דְּבַבֵּל [נִיפְהָ תַּעְרוּרוּ בִּזְהָ חֲחֻבֵּרִים שֶׁל בָּבֶל, שֶׁזֶה נִלְמַד מִמֶּה] דְּכַתִּיב 'לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי'. אֲבָל [מְכַל מִקּוֹם, דְּבַר זֶה עֲדִיין קָשָׁה לִין], בֵּינֵן דְּאִמֵּר 'מְגִיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב', אִמֵּר 'חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל' [לְמָה כָּפַל הַפְּסוּק אֵת דְּבָרָיו, וְגַם מֵהוּ הַטַּעַם שֶׁל שִׁינּוּי הַלְשׁוֹן בַּפְּסוּק, שֶׁבְּרִישָׁא נִקְט 'דְּבָרָיו' וַיַּעֲקֵב, וְאִילוּ בְּסִיפָא נִקְט 'חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו' וַיִּשְׂרָאֵל]. וְעִינֵין שֶׁם שִׁינִיךְ, שֶׁדְּבָרָיו הֵם הַנְּגַלָּה שֶׁבְּתוֹרָה, וְחֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו הֵם הַדְּבָרִים הַסְּתוּמִים שֶׁתּוֹרָה. וְכֵן, שֶׁלְכָן אֲצַל 'דְּבָרָיו' כְּתוּב 'עֵקֵב', שֶׁהָרִי הַנְּגַלָּה נִמְסַר אֶף לְפִשְׁוֹטִים שְׁבִישְׂרָאֵל, וְאִילוּ אֲצַל 'חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו' נִקְט 'יִשְׂרָאֵל', לְפִי הַשְּׁתַּרְתָּ נִמְסַר

ח. באשד הנחלים (במדב"ר שם) דקדק כן, וכתב לבאר בדרך הדחק, עיין שם. ט. ואכן בגמרא (חגיגה יג, א), ובזוהר ("ח"ג עג, א, הו"ד להלן בהערה), דרשו שלא עשה כן לכל גוי קאי על התורה, ולמדו מפסוק זה, שאסור למסור דברי תורה לעכו"ם. וברד"ק (תהלים שם) משמע, שלא עשה כן לכל גוי, קאי על ההתגלות של הקב"ה במעמד הר סיני, וּמִשְׁפָּטִים בְּלִי יַדְעוּם, קָאִי עַל מִשְׁפָּטֵי הַתּוֹרָה שֶׁמִּסַּר אֶז הַקֶּבֶ"ה לְיִשְׂרָאֵל בְּלִבְדוֹ. י. ואף שידוע ששם 'ישראל' מורה על מדרגה גבוהה, ושם 'יעקב' מורה על מדרגה קטנה [וכמו שמשמע מדברי רבינו עצמו בסוף הדרוש, וכמו שהובא בהערה שם בשם הזוהר], מכל מקום, השינוי בלשון הפסוק קשה, שאצל 'דבריו' נקט השם 'יעקב', ואילו אצל 'חוקיו ומשפטיו' נקט השם 'ישראל', ואם רצה להזכיר את שתי המדרגות, היה ראוי לומר 'מגיד דבריו חוקיו ומשפטיו ליעקב ולישראל'. יא. שאף שהחילוק בין 'חוקיו ומשפטיו' ידוע, שחוקים הם דיני התורה שלא ניתן להבינם לפי השכל האנושי, ומשפטים הם מצוות התורה המובנות גם בשכל האנושי (כמו שהביא רבינו עצמו בהמשך הדרוש בשם רש"י). מכל

דְּגָלִים. אָמְרוּ, הֲלוֹאֵי אָנוּ נֹעְשִׂים דְּגָלִים
בְּמוֹתָם. לָכֵךְ נֹאמַר 'הִבְיֵאֵנִי אֶל בֵּית
הַיְיִן' (שה"ש שם), זֶה סִינֵי שָׁבוּ נִתְּנָה
הַתּוֹרָה. אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
נִתְּאוּיָתָם לְדְגָלִים, חַיִּיכֶם שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה
שְׁאֵלְתְּכֶם, שְׁנֹאמַר (תהלים כ, ו) 'יִמְלֵא ה'

רְמוֹ (תהלים כ, ו), זֶה שְׁאֵמַר הַקְּדוֹשׁ 'וְדַגְלוּ עָלַי
אֶהְבֶּה' (שה"ש ב, ד), בְּיִוֵן שְׁנַגְלָה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עַל הַר סִינֵי, יִרְדּוּ עִמּוֹ עֲשָׂרִים
וּשְׁתַּיִם אֶלֶף רִבְבוֹת מִרְפָּבוֹת שֶׁל
מְלֹאכִים, שְׁנֹאמַר (תהלים סח, יח) 'רִכַּב
אֱלֹהִים רִבְתַּיִם, וְהָיוּ כָּלָם עֲשׂוּיִים דְּגָלִים

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוֹאָר

מחולקים למחנות, ולכל מחנה יהיה דגל
מיוחד המראה על תפקידו¹⁰. לָכֵךְ נֹאמַר
(שה"ש שם) 'הִבְיֵאֵנִי אֶל בֵּית הַיְיִן, זֶה הַר סִינֵי
שָׁבוּ נִתְּנָה הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשְׁלָה לֵינָן, וְנֹאמַר
בְּהַמִּשְׁךְ הַפְּסוּק 'וְדַגְלוּ עָלַי אֶהְבֶּה', שְׁבַחַר
סִינֵי בִיקְשׁוּ יִשְׂרָאֵל, הַלוֹאֵי שֶׁהַקְּב"ה 'מְדַגֵּיל
עֲלֵינוּ אֶהְבֶּה' - שְׁגַם עֲלֵינוּ יִגְלָה אֶת אֶהְבֶּה
עַל יְדֵי שִׁיתָקֵן גַּם לָנוּ דְגָלִים.

וְאָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל,
נִתְּאוּיָתָם לְדְגָלִים, חַיִּיכֶם - לְשׁוֹן שְׁבוּעָה,
שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה שְׁאֵלְתְּכֶם, וּמִתְקַן גַּם לָכֶם

(שיר השירים ב, ד) שְׁבַח יִשְׂרָאֵל מִשְׁבַּחִים
לְהַקְּב"ה, 'הִבְיֵאֵנִי אֶל בֵּית הַיְיִן וְדַגְלוּ עָלַי
אֶהְבֶּה', בְּיִוֵן שְׁנַגְלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַר
סִינֵי, כְּדֵי לִיתֵן אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, יִרְדּוּ עִמּוֹ
מִשְׁמַיִם, עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אֶלֶף רִבְבוֹת מִרְפָּבוֹת
שֶׁל מְלֹאכִים, שְׁנֹאמַר (תהלים סח, יח)¹¹ 'רִכַּב
אֱלֹהִים רִבְתַּיִם, וְהָיוּ כָּלָם - כֹּל הַמְּלֹאכִים,
עֲשׂוּיִים דְּגָלִים דְּגָלִים - מִחֻלְקִים לְמַחְנוֹת,
וְלִכֹּל מַחְנֵה וּמַחְנֵה הָיָה דְגָל מִיּוֹחַד, לְפִי
תַּפְקִידוֹ שֶׁל מַחְנֵה זֶה. אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל, הֲלוֹאֵי
אָנוּ גַם כֵּן נֹעְשִׂים דְּגָלִים בְּמוֹתָם - שְׁנֵהִיָּה

צִיּוֹנִים וּמִקְוֹרוֹת

לְמִשְׁה, לֶךְ עֲשֵׂה אוֹתָם דְּגָלִים כְּמוֹ שְׁנִתְּאוּ 'אִישׁ עַל
דְּגָלוֹ בְּאוֹתוֹת' (במדבר ב, ב), ע"כ. וְהִנֵּה בְּגִירְסַת
הִילְקוּט שֶׁלְפָנֵינוּ, לֹא נִמְצָאָה הַהֶתְחַלָּה שֶׁהִבֵּיא רַבִּינוּ
ז'ה שֶׁאֵמַר הַכְּתוּב וְדַגְלוּ עָלַי אֶהְבֶּה. אֲמַנֵּם בְּמִדְרַש
(במדבר ב, ג) אֵינִי, חִיבָה גְדוּלָה חֲבַבֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שֶׁעֲשָׂאָם דְּגָלִים כְּמִלְאכֵי הַשְּׂרָת, כְּדֵי שִׁיְהִיו נִיכְרִין,
וּמִנְיָן שֶׁהוּא אֶהְבֶּה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכֵּן שֶׁלְמָה אוֹמַר 'הִבְיֵאֵנִי
אֶל בֵּית הַיְיִן וְדַגְלוּ עָלַי אֶהְבֶּה' וְכוּ', דַּבְּרֵי אַחֵר, 'הִבְיֵאֵנִי
אֶל בֵּית הַיְיִן'. בְּשַׁעֲה שְׁנַגְלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַר
סִינֵי יִרְדּוּ עִמּוֹ כ"ב רִבְבוֹת שֶׁל מְלֹאכִים וְכוּ'.
יג. לְשׁוֹן הַפְּסוּק, 'רִכַּב אֱלֹהִים רִבְתַּיִם אֶלְפֵי שְׁנָאָן ה'
כֶּם סִינֵי בְּקִנְשֵׁי'. יד. רִכַּב אֱלֹהִים, הֵינִי
מִרְכַּבוֹת הַמְּלֹאכִים, רִבְתַּיִם הֵינִי שְׁתֵּי רִבְבוֹת, וְעוֹד
'אֶלְפֵי' הֵם שְׁנֵי אֶלְפִים שֶׁל רִבְבוֹת, וְיַחְדָּו הֵם כ"ב אֶלֶף
רִבְבוֹת. רֵאָה רִש"י (במדבר י, לו) בְּפִירוּשׁ הַפְּסוּק
'רִבְבוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל'. וְרֵאָה בְּמִפְרָשֵׁי הַמִּדְרַש
(במדבר ב, ג), שֶׁהִגִּיהוּ אֶת גִּירְסַת ז'ו שֶׁהִבֵּיא רַבִּינוּ,
וְכַתּוּב שֶׁצִּדְרִין לוֹמַר 'כ"ב אֶלֶף מִרְכַּבוֹת שֶׁל מְלֹאכִים'.
טו. וּמִתְקַן כֵּן יִהְיֶה אַחַדוֹת וְשִׁלוּם בִּינֵיהֶם, כְּפִי

רַק לְבַעֲלֵי הַמִּדְרָגָה הַגְּבוּוּהָ. וּבִיאור הַזּוּהָר הוּא
לְשִׁיתוֹ שֶׁהַפְּסוּק מְדַבֵּר מְדַבְּרֵי תוֹרָה בְּלִבְדּוּ, וּבֹא
לְלַמֵּד שֶׁאֵסוּר לְמַסּוֹר דְּבָרֵי תוֹרָה לְעַכְשׂוֹם. אֲמַנֵּם רַבִּינוּ
מִתְמִיָּה עַל לְשׁוֹן הַפְּסוּקִים, לְפִי שִׁיטַת הִילְקוּט, שֶׁלֹּא
עֲשֵׂה כֵּן לְכָל גּוֹי, קֵאִי עַל הַדְּגָלִים. יב. לְשׁוֹן
הִילְקוּט, זֶה שֶׁאֵמַר הַכְּתוּב 'הִבְיֵאֵנִי אֶל בֵּית הַיְיִן, כִּיּוֹן
שְׁנַגְלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַר סִינֵי, יִרְדּוּ עִמּוֹ עֲשָׂרִים
וּשְׁנַיִם אֶלֶף רִבְבוֹת מִרְכַּבוֹת שֶׁל מְלֹאכִים, שֶׁנֹּאמַר יִרְכַּב
אֱלֹהִים רִבְתַּיִם, וְהָיוּ כֹּלָם עֲשׂוּיִים דְּגָלִים דְּגָלִים, לְכֵךְ
נֹאמַר יְדוּגוּל מִרְבַּבָּה, כִּיּוֹן שֶׁרָאוּ אוֹתָן יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵן
עֲשׂוּיִין דְּגָלִים דְּגָלִים, הָיוּ מִתְאוּיִין לְדְגָלִים, אֲמַרו
הַלוֹאֵי שֶׁאָנוּ נֹעְשִׂין דְּגָלִים כְּמוֹתָם, לְכֵךְ נֹאמַר 'הִבְיֵאֵנִי
אֶל בֵּית הַיְיִן, זֶה סִינֵי שְׁבוּ נִתְּנָה הַתּוֹרָה [שֶׁנִּמְשְׁלָה
לֵינָן], שְׁנֹאמַר (מְשִׁלֵּי ט, ה) 'וְשַׁחְתּוּ בֵּינָן מִסְכְּתֵי, וְדַגְלוּ
עָלַי אֶהְבֶּה' הַלוֹאֵי הוּא מְדַגֵּיל עֲלֵינוּ אֶהְבֶּה, וְכֵן הוּא
אוֹמַר 'נִרְנַנָּה בִישׁוּעַתְךָ וּבְשֵׁם אֱלֹקֵינוּ נְדוּגוּל', אֲמַר לָהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, נִתְּאוּיָתָם לְדְגָלִים, חַיִּיכֶם שֶׁאֵנִי
עוֹשֶׂה שְׁאֵלְתְּכֶם, שְׁנֹאמַר 'יִמְלֵא ה' כֹּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ',
מִיַּד הַדְּיַע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶהְבֶּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאֵמַר

לְכָל גּוֹי, מִשׁוּם מְשַׁפְּטִים בְּל יְדָעוּם, שְׁלֹא קִבְּלוּ הַתּוֹרָה. וְאִיזְהוּ הַדְּבָר שֶׁהַרְוִיחוּ יִשְׂרָאֵל בְּקִבְּלַת הַתּוֹרָה, הָיוּ אוֹמְרֵי הַדְּגָלִים שֶׁמֵּרְאִים הַיַּחֲדוּת וְהַשְּׁלוֹם, בְּדִלְקָמֶן בְּסִמּוּךְ.

כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ, מִיַּד הוֹרִיעַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶהְבְּתוֹ עַל יִשְׂרָאֵל וְאָמַר לְמִשְׁחָה, לָךְ עֲשֵׂה אוֹתָם דְּגָלִים כְּמוֹ שֶׁנִּתְאָוּוּ, עַכ"ל.

וְזֶהוּ שֶׁאֵמַר הַפְּתוּב, לְמָה לֹא עֲשֵׂה בֵּן

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוֹאָר

בֵּן לְכָל גּוֹי - לְמָה לֹא תִיקֵן הַקַּב"ה דְּגָלִים לְכָל הַגּוֹיִם, כְּמוֹ שֶׁתִּיקֵן לְיִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שֶׁ'מְשַׁפְּטִים בְּל יְדָעוּם' - מִפְּנֵי שֶׁהַקַּב"ה לֹא הוֹדִיעַ לָהֶם אֵת מִשְׁפְּטֵי הַתּוֹרָה, כְּלוּמַר, לְפִי שֶׁהַגּוֹיִם לֹא קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם אֵת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁקִּיבְּלוּ יִשְׂרָאֵל. וְאִיזְהוּ הַדְּבָר שֶׁהַרְוִיחוּ יִשְׂרָאֵל בְּקִבְּלַת הַתּוֹרָה, הָיוּ אוֹמְרֵי הַדְּגָלִים, שֶׁמֵּרְאִים עַל הַיַּחֲדוּת - הָאֲחֻדוּת, וְהַשְּׁלוֹם שֶׁבִּינֵיהֶם, בְּדִלְקָמֶן בְּסִמּוּךְ (אוֹת ג) ^ט, וּבִזְכוּת הָאֲחֻדוּת וְהַשְּׁלוֹם שֶׁבִּינֵיהֶם, לֹא יֵרַע לָהֶם שׁוּם פֶּגַע רַע ^{טו}.

דְּגָלִים כְּמוֹ שֶׁנִּתְאָוּוּתָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שֵׁם כ, ו) ^{טו} 'וּבִשְׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְּגוּל יִמְלֵא ה' כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ' - הַקַּב"ה יִמְלֵא מִשְׁאֲלוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּעֵינֵי הַדְּגָלִים, מִיַּד הוֹרִיעַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת אֶהְבְּתוֹ עַל יִשְׂרָאֵל, וְאָמַר לְמִשְׁחָה, לָךְ רַעֲשֵׂה אוֹתָם - אֵת יִשְׂרָאֵל דְּגָלִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְאָוּוּ ^{טז}, עַכ"ל. הָרִי מְבוֹאָר, שֶׁכִּשְׁקִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֵת הַתּוֹרָה בְּהַר סִינַי, רָאוּ אֵת הַמַּלְאכִים עֹשִׂים דְּגָלִים דְּגָלִים, וְנִתְאָוּוּ לֵהִיּוֹת כְּמוֹתָם, וּמִשׁוּם כֵּן נִתֵּן לָהֶם הַקַּב"ה הַדְּגָלִים.

ישראל הרויחו על ידי הדגלים

- אחדות ושלוש וממירה מפגעים רעים

וְזֶהוּ שֶׁאֵמַר הַפְּתוּב 'לֹא עֲשֵׂה בֵּן לְכָל גּוֹי וּמְשַׁפְּטִים בְּל יְדָעוּם', כְּלוּמַר, לְמָה לֹא עֲשֵׂה

הַקַּב"ה גִּילָה לִיעֶקֶב אֵת סֹדֵר הַדְּגָלִים, כְּדִי שִׁיעוּדָה לְבַנּוֹ שִׁישְׂאוּהוּ כְּסֹדֵר הַזֶּה

וְכִדִי לְבַאֵר כּוֹונַת תַּחֲלִילַת הַפְּסוּק 'מִגִּיד

צִיּוֹנִים וּמִקְוֹרוֹת

לְפִי מִקְוֹמוֹ, אֵינֶן דְּבַר רַע פּוֹגַע בָּהֶם, כִּי שׁוֹרֵשׁ הַשְּׁטָן הוּא מְעַרְבּוֹב, וְהַשְּׁלוֹם הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרַכָּה, וְאֵינֶן שְׁטָן וְאֵינֶן פֶּגַע רַע. וּבְדַבְרֵי רַבֵּינוּ מִתּוֹרַצַּת הַקּוֹשִׁיא הָרֵאשׁוֹנָה, מִנִּין לוֹ לְבַעַל הַמְדֻרֵשׁ, שְׂרֹד הַמֶּלֶךְ הַתְּכוּיִן בַּפְּסוּק 'לֹא עֲשֵׂה כֵן לְכָל גּוֹי' בְּדוּקָא עַל הַדְּגָלִים, וְלֹא עַל דְּבַר אַחֵר, כְּמוֹ הַתּוֹרָה וְכוּ'. שֶׁמִּכְפַּל הַלְשׁוֹן שֶׁבַּפְּסוּק שֶׁאֵמַר 'לֹא עֲשֵׂה כֵן לְכָל גּוֹי' וְחֹזֵר וְאֵמַר 'וּמְשַׁפְּטִים בְּל יְדָעוּם' [וְלֹא אֵמַר רַק 'מִגִּיד דְּבַרְיוֹ וְגו'] לֹא עֲשֵׂה כֵן לְכָל גּוֹי], מִשְׁמַע דְּמִיִּירֵי עַל ב' עֵינֵינִים. וּמוֹכַח שֶׁמִּיִּירֵי עַל דְּבַר שֶׁקִּבְּלוּ מַחֲמַת קִבְּלַת הַתּוֹרָה. לְכֵן בִּיאַר הַמְדֻרֵשׁ, שְׁלֹא עֲשֵׂה כֵן לְכָל גּוֹי קֵאֵי דוּקָא עַל הַדְּגָלִים [וְלֹא עַל חִלּוּק אַחֵר שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לְאוֹמוֹת], שֶׁהֵלֵא זְכוּ לְכֵן מַחֲמַת קִבְּלַת הַתּוֹרָה, וְכִמְבוֹאָר בְּמִדְרַשׁ הַנִּלְיָ, וְלְפִי זֶה מִתְפָּרֵשׁ הַפְּסוּק הַיֵּטֵב, 'לֹא עֲשֵׂה כֵן לְכָל גּוֹי' - לֹא תִיקֵן לָהֶם דְּגָלִים כְּמוֹ שֶׁתִּיקֵן לְיִשְׂרָאֵל, וְהַטַּעַם לָזֶה הוּא, וּמְשַׁפְּטִים בְּל יְדָעוּם - לְפִי שֶׁהַגּוֹיִם לֹא קִיבְּלוּ עֲלֵיהֶם

שִׁיבוּאָר בַּסִּמּוּךְ. טז. לְשׁוֹן הַפְּסוּק, 'נִרְנְנָה בִּישׁוּעָתְךָ וּבִשְׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְּגַל יִמְלֵא ה' כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ'. יז. בְּעֵץ יוֹסֵף (בְּמַדְבָּר שֵׁם) בִּיאַר, שֶׁבְּאוֹתוֹת הֵיינו לְשׁוֹן 'בְּכָל אוֹת נִפְשׁוּ' (דְּבָרִים יח ו), שֶׁכֵּל יִשְׂרָאֵל נִתְאָוּוּ לְדְגָלִים בְּמַעֲמַד הַקְּדוֹשׁ, כְּשֶׁרָאוּ שֶׁם דְּגָלִים שֶׁל שְׁמַלְאכֵי הַשֶּׁרֶת. יח. זֶה לְשׁוֹן רַבֵּינוּ שֵׁם, וְזֶה הַטַּעַם שֶׁאֵמַר בְּמִדְרַשׁ הַנִּלְיָ, שֶׁבִּשְׁעַת מַתָּן תּוֹרָה שֶׁרָאוּ יִשְׂרָאֵל הַמַּלְאכִים שֶׁהִיוּ עוֹשִׂים דְּגָלִים נִתְאָוּוּ לְדְגָלִים, וְהַקַּב"ה אֵמַר לְמִשְׁחָה לָךְ וְעֲשֵׂה אוֹתָם דְּגָלִים וְכוּ', שֶׁהִרִי כְּתִיב (שְׁמוֹת יח, כג) אִישׁ יַעַל מִקְוֹמוֹ יֵבֵא בְּשִׁלוֹם, וְכִשְׁכַּל אַחַד מִכִּיר אֵת מִקְוֹמוֹ, מִתְקִיִּים הַשְּׁלוֹם וְאֵינֶן מַחְלוּקַת וְכוּ', וּמַלְאכֵי הַשֶּׁרֶת שִׁישׁ שְׁלוֹם בִּינֵיהֶם נַעֲשׂוּ דְגָלִים, וְאֵף יִשְׂרָאֵל נִתְאָוּוּ לְדְגָלִים, כְּדִי שִׁיְהִיָּה שְׁלוֹם בִּינֵיהֶם וְכוּ'. יט. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּינוּ שֵׁם וְזִיל, וְכֵן בְּלַעַם כְּשֶׁרָאָה אוֹתָם דְּגָלִים, אֵמַר מִי יוֹכֵל לֵיַעַג בָּאלוֹ, דְּהוֹאִיל שֶׁאֵינֶן מַחְלוּקַת בִּינֵיהֶם, שֶׁעֲשׂוּיִים דְּגָלִים מוֹבְדִלִים כָּל אַחַד

וְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (תנחומא במדבר סימן יב),
שֵׁיעֶקֶב אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם
צוּה לְבָנָיו שֵׁישְׂאוּ אֶת אָרוֹנוֹ כְּפִי הַסֵּפֶר
שֶׁהָיוּ רְאוּיִים לְסַע בְּדִגְלִים וְכוּ', בְּדַכְתִּיב

(במדבר ב, ב) 'אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאִתַּת לְבֵית
אֲבֹתָם' וְכוּ'. וְזֶהוּ 'מְגִיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב/
שֶׁהוֹדִיעַ לְיַעֲקֹב מַה שֶּׁהָיָה רוֹצֵה לְצוּת
לְיִשְׂרָאֵל, בְּדִי שֵׁיעֶקֶב גַּם בְּן יַחְלָקָם כְּדִי.

זֶרַע שְׁמוֹשׁוֹן הַמְּבוֹאָר

דבריו ליעקב, יש להקדים מה דאיתא
בַּמִּדְרָשׁ (תנחומא פרשת במדבר סימן יב)², שֵׁיעֶקֶב
אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם צוּה לְבָנָיו לִפְנֵי מוֹתוֹ,
שֵׁישְׂאוּ אֶת אָרוֹנוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ, מִמְצָרִים
לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, כְּדִי לְקַבְּרוֹ בְּמַעֲרַת הַמְּכַפְלָה,
וְסֹדֵר עֲמִידָתָם בְּאַרְבַּע צַדֵּי הָאָרוֹן יִהְיֶה
כְּפִי הַסֵּפֶר שֶׁהָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים לְסַע
בְּדִגְלִים בַּמִּדְבָּר, שֶׁהָיוּ הֵי"ב שְׁבֻטִים
מִחֻלּוּקִים לְאַרְבַּע צַדֵּי רוּחוֹת הָעוֹלָם,
שֶׁבְכָל צֶדֶד הָיוּ שְׁלוּשָׁה שְׁבֻטִים וְכוּ', בְּדַכְתִּיב

(במדבר ב, ב) ³ 'אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאִתַּת לְבֵית
אֲבֹתָם' וְכוּ'. יְחַנּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁמָּה שֶׁכְּתוּב
'בְּאִתַּת', הַכוּוֹנָה שִׁיחַנּוּ לִפְנֵי הָאוֹתוֹת שֶׁמֶסֶר
לָהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם קוֹדֵם מִיתַתוֹ.²⁰

וְזֶהוּ מַה שֶׁכְּתוּב בְּתַלְמִים 'מְגִיד דְּבָרָיו
לְיַעֲקֹב' - אֲבִינוּ, שֶׁהִקְבִּיחַ הוֹדִיעַ לְיַעֲקֹב
אֲבִינוּ, אֶת 'דְּבָרָיו', וְהֵינּוּ מַה שֶּׁהָיָה רוֹצֵה
לְצוּת לְיִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, שֶׁהָיוּ מִחֻלּוּקִים
לִפְנֵי סֹדֵר הַדְּגָלִים, בְּדִי שֵׁיעֶקֶב גַּם בְּן יַחְלָקָם
כְּדִי בְּנִשְׂיַאת אָרוֹנוֹ.²¹

צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת

את התורה, ורק בזכות התורה זכו ישראל לדגלים.
[ולהלן בהמשך הדרוש מבאר רבנו שזוהו גם פירוש
תחילת הפסוק 'מגיד דבריו ליעקב', שרומז על
הדגלים, שמסרן הקב"ה ליעקב קודם מיתתו].
כ. לשון המדרש תנחומא, 'איש על דגלו', זה שאמר
הכתוב (איוב לו, ג) 'אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן
צדק', לא היה צריך לומר אלא 'איש על דגלו יחנו
בני ישראל', ומה תלמוד לומר 'באותות', אלא בשעה
שנפטר יעקב אבינו מן העולם, אמר לבניו 'ושכבתי
עם אבותי' (בראשית מז, לו) וכו', וכן הוא אומר (שם
נ, יב-יג) 'ויעשו בניו לו כן כאשר צוה'. וישאו אותו
בניו ארצה כנען וכו', והיאך צוה, אמר להם, יהודה
ויששכר וזבולון יטענו מטתי מן המזרח, ראובן
ושמעון וגד יטענו מן הדרום, דן ואשר ונפתלי יטענו
מן הצפון, בנימין אפרים ומנשה יטענו מן המערב,
יוסף אל יטעון, למה שהוא מלך ואתם צריכין לחלוק
לו כבוד, לוי אל יטעון, למה שעתידין לישא את
הארון, ומי שטוען את ארונו של חי העולמים לא
ישא ארונו של מת, ואם תעשו כן וטענתם את מטתי
כשם שצויתי אתכם, הקדוש ברוך הוא עתיד להשרות
אתכם דגלים דגלים, כיון שנפטר טענו אותו כשם
שצוה שיטענו אותו, מנין שכן כתיב 'ויעשו בניו לו

כן כאשר צוה', מה כתיב אחריו 'וישאו אותו בניו
ארצה כנען', כיון שיצאו ישראל ממצרים, אמר
הקדוש ברוך הוא הרי השעה שיעשו דגלים, כשם
שבשרן אביהן שהן עתידין לעשות דגלים דגלים, מיד
אמר הקדוש ברוך הוא למשה, משה עשה אותם
דגלים לשמי, מיד עמד משה והתחיל מיצר, אמר
עכשיו עתידה מחלוקת להנתן בין השבטים, אמר
אומר לשבט יהודה לשרות במזרח, הוא אומר לא, אי
אפשר לי אלא בדרום, וכן אחרים כיוצא בו שבט
ושבט, אמר ליה הקדוש ברוך הוא למשה, משה מה
אכפת לך, הם אינן צריכין לך בדבר הזה, שמעצמן
הן מכירין דירתן, למה שצוואת אביהן בידם היאך
לשרות בדגלים, איני מחדש עליהם דבר, שכבר יש
להם טכסין מן יעקב אביהן, כשם שהקיפו את מטתו
כך יקיפו את המשכן, מנין שכן כתיב 'איש על דגלו'.
כא. לשון הפסוק, 'איש על דגלו באתת לבית אבותם'
יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחנו'.
כב. והובא ברש"י (במדבר ב, ב), וכתב, שציונה
יעקב שיהודה ויששכר וזבולון ישאוהו מן המזרח,
וראובן ושמעון וגד מן הדרום וכו'. כג. רבינו
מחדש, שמה שציונה יעקב לבניו לישא את ארונו
בסדר זה, היה לפי שידע ברוח קדשו שבסדר זה

פסוק מגיד
דבריו ליעקב
וכו', לא
עשה כן לכל
גוי

(ד) 'את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו' וכו', גם אלו לא רצו לקבל, כדאיתא בילקוט (שמעוני יתרו רמז רפז), 'אנכי ה' אלהיך' (שמות כ, ב), שפשתגלה הקדוש ברוך הוא על בני עשו ואמר להם, מקבלים אתם את התורה. אמרו לו, מה פתיב בה. אמר

ואחר כך פשיצאו ממצרים, צוה להם חקיו ומשפטיו, לאפוקי האמות, שלא די שלא רצו לקבל החקים שהם מבלי טעם, אלא אף המשפטים שהם דברים שאלמלא לא נכתבו, ראויים הם לפתיב, כמו שפתיב רש"י על פסוק (ויקרא יח,

זרע שמעון המבואר

אם לא היה הקב"ה מצוה אותנו עליהם בפירוש, ולא היה כותב אותם בתורה ראויים הם לפתיב - היה ראוי לנו לקיימם כאילו נכתבו, לפי שיש בהם טעם וסברא, והשכל מחייב לנהוג כן¹², כמו שפתיב רש"י¹³ על הפסוק (ויקרא יח, ד) 'את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו' וכו', מכל מקום, גם משפטים אלו לא רצו האומות לקבל - להצטוות בהם מהקב"ה, כדאיתא בילקוט (שמעוני יתרו רמז רפז)¹⁴, על הפסוק 'אנכי ה' אלהיך' (שמות כ, ב), שפשתגלה הקדוש ברוך הוא על בני עשו ואמר להם - שאל אותם, האם מקבלים אתם את התורה. אמרו לו, מה פתיב בה - מה כתוב בתורה שאתה

הגויס לא רצו לקבל

אפילו המשפטים שטעמם מובן בשכל האנושי

ואחר כך, פשיצאו ישראל ממצרים, צוה להם הקב"ה במתן תורה חקיו ומשפטיו לישראל. והפסוק דקדק לכתוב בדוקא 'לישראל', שרק להם ציוה הקב"ה בין החוקים' ובין המשפטים, לאפוקי - להוציא ולמעט את האמות, שלהם לא הגיד הקב"ה החוקים והמשפטים, לפי שלא די - לא זו בלבד, שלא רצו האומות לקבל עליהם את החקים של הקב"ה, שהם מצוות מבלי טעם - שטעמם אינו מובן בשכל האנושי¹⁵, אלא אף המשפטים, שהם דברים - מצוות, שאלמלא לא נכתבו - שאף

ציונים ומקורות

ולבישת שעטנו, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר 'אני ה' גזרתי עליכם, אי אתם רשאים להפטור, ע"כ. וזה לשון הגמרא (יומא סז, ב), תנו רבנן, 'את משפטי תעשו, דברים שאלמלא נכתבו דין הוא שיכתבו, ואלו הן, עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים, וגזל, וברכת השם. ואת חקתי תשמרו, דברים שהשטן ואומות העולם משיבים עליהן, ואלו הן, אכילת חזיר, ולבישת שעטנו, וחליצת יבמה, וטהרת מצורע, ושעיר המשתלח, ושמא תאמר מעשה תוהו הם, תלמוד לומר 'אני ה', אני ה' חקתי, ואין לך רשות להרהר בהן. כו. לשון הפסוק, 'את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו' ללכת בהם אני ה' אלו קיבם'. כה. לשון הילקוט, 'ויאמר ה' מסיני בא' (דברים לג, ב), נגלה על בני עשו הרשע, ואמר להם, מקבלים אתם עליכם את התורה, אמרו לו, מה

עתידי בני ישראל להיות מסודרים במדבר. ולא כפי שהיה אפשר לפרש את המדרש תנחומא, שאדרבה, מה שהתחלקו בסדר זה במדבר, היה מפני שכבר סודרו כך בנשיאת ארונו של יעקב. [אמנם מפשטות לשון המדרש תנחומא ואם תעשו כן וטענתם את מטתי כשם שצויתי אתכם, הקדוש ברוך הוא עתיד להשרות אתכם דגלים דגלים, משמע שמפני שנשאו את יעקב, זכו לדגלים במדבר]. כד. כמו איסור אכילת חזיר, ואיסור לבישת שעטנו וכו'. כה. כמו גזל ועריות וכו' [וראה הערה הבאה]. כו. לשון רש"י, 'את משפטי תעשו', אלו דברים האמורים בתורה במשפט, שאלו לא נאמרו, היו כדאי לאמרן. ואת חקתי תשמרו, דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם, למה לנו לשומרן, ואומות העולם משיבין עליהם, כגון אכילת חזיר,

מֵאֲבִיהֶן, וְלֹא רָצוּ לְקַבֵּל 'לֹא תִנְאָף' (שמות שם). וַיִּשְׁמְעָאֵל לֹא רָצָה לְקַבֵּל 'לֹא תִגְנֹב' (שמות שם), מִשּׁוֹם הַבְּרָכָה שֶׁבְּרָכוּ אֲבִיו 'וְהוּא יְהִי פָּרָא אָדָם' וְכו' (בראשית טז, יב).

לָהֶם, לֹא תִרְצַח (שם כ, יג). אָמְרוּ לוֹ, הוּא יִרְשָׁה שְׁהוֹרִישׁ לָנוּ אֲבִינוּ 'וְעַל חֲרַבְךָ תַחֲיֶה' (בראשית כו, מ). וְעִמּוֹן וּמוֹאֵב הַשִּׁיבוּ, שְׁעַקְרָם בָּא מִהֲנֹאוֹף, בְּדַכְתִּיב (שם יט, לו) 'וְתַהְרִינָה שְׁתֵּי בְּנוֹת לוֹט

זָרַע שְׁמוֹשׁוֹן הַמְּבוֹאָר

וְלִכֵּן לֹא רָצוּ לַהֲפִיר מִמֵּדַת הַנִּיאוֹף הַמוֹשְׁרֶשֶׁת בָּהֶם, וְלֹא רָצוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁכְּתוּב בָּהּ (שמות שם) 'לֹא תִנְאָף'. וַיִּשְׁמְעָאֵל לֹא רָצָה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה מֵאֵת הַקַּב"ה, מִשּׁוֹם שֶׁכְּתוּב בָּהּ (שם) 'לֹא תִגְנֹב', מִשּׁוֹם הַבְּרָכָה שֶׁבְּרָכוּ - שְׁהוֹרִישׁ²⁵ אֲבִיו יִשְׁמְעָאֵל בֶּן אֲבֵרָהם 'וְהוּא יְהִי פָּרָא אָדָם' וְכו' יָדוּ בְּכָל' (בראשית טז, יב)²⁶, וְהֵינּוּ שִׁיחָה לַסְטִיִּים וְגַב, וְלֹא רָצוּ לַהֲפִיר מִכַּח הַגְּנִיבָה שְׁהוֹשְׁרֶשׁ בָּהֶם. וְהֵי מְבוֹאֵר, שֶׁאֵף אִיסוֹר הַרְצִיחָה הַנִּיאוֹף וְהַגְּנִיבָה, שֶׁהֵם 'מִשְׁפָּטִים' שֶׁטַעֲמָם מוֹבֵן לְשֶׁכֶל הָאֲנוּשִׁי, לֹא רָצוּ הָאוֹמוֹת לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם.

חִפְץ לִיתֵן לָנוּ, אָמַר לָהֶם כְּתוּב בָּהּ (שם כ, יג)²⁷ 'לֹא תִרְצַח'. אָמְרוּ לוֹ בְּנֵי עֶשׂוּ לַהֲקַב"ה, הֵרִי מֵדַת הַרְצִיחָה, הוּא יִרְשָׁה שְׁהוֹרִישׁ לָנוּ אֲבִינוּ עֶשׂוּ, שֶׁבְּרָכוּ יִצְחָק אֲבִיו (בראשית כז, מ)²⁸ 'וְעַל חֲרַבְךָ תַחֲיֶה' - חִיּוֹתךָ וּפְרִנְסַתְךָ יִבְאוּ לְךָ עַל יְדֵי לַסְטִיּוֹת וְרְצִיחָה²⁹, וְלִכֵּן אֵינְךָ אֲנוּ יִכְוִלִים לְקַבֵּל עֲלֵינוּ אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵרִי אֵינְנוּ יִכְוִלִים לַחֲיּוֹת בְּלִי רְצִיחָה. וְעִמּוֹן וּמוֹאֵב הַשִּׁיבוּ לַהֲקַב"ה כִּשְׂבָא לִיתֵן לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה, שְׁעַקְרָם - רֵאשִׁיתֶם וְשֵׁרֶשׁ, בָּא מִהֲנֹאוֹף - שֶׁזִּקְנִיהֶם עִמּוֹן וּמוֹאֵב, נִלְדוּ מִמַּעֲשֵׂה הַנִּיאוֹף שֶׁל לוֹט וּבְנוֹתָיו, בְּדַכְתִּיב (שם יט, לו)³⁰ 'וְתַהְרִינָה שְׁתֵּי בְּנוֹת לוֹט מֵאֲבִיהֶן',

צִיּוֹנִים וּמִקּוֹרוֹת

יְהִי פָּאָשֶׁר תְּרִיד וּפְרָקָתָ עֲלוֹ מְעַל צְנֹאֲרָךְ. לֹא ע"פ מִדְרַשׁ שֶׁכֵּל טוֹב (בראשית כז, מ). לִב. לְשׁוֹן הַפְּסוֹק, יְתַהְרִינָן שְׁתֵּי בְּנוֹת לוֹט מֵאֲבִיהֶן. לִג. פִּירְשׁנוּ כֵּן, לְפִי שֶׁלֹּא כְּתוּב בַּתּוֹרָה יִשְׁמְעָאֵל בְּרַךְ אֶת צֹאצְאָיו בְּבִרְכָה זוֹ, אֲלֵא שֶׁהַקַּב"ה אִמַּר לְאֲבֵרָהם שִׁישְׁמְעָאֵל יְהִי פָּרָא אָדָם וְכו'. וְהַנּוֹסָחָה בְּמִכְלִילָתָא (יִתְרוֹ) מִסְכְּתָא דְבַחֲדַשׁ פְּרִשָׁה (ה) הִיא, אִמְרוּ לוֹ, בּוֹז הַבְּרָכָה נִתְבָּרַךְ אֲבִינוּ, דְכַתִּיב 'וְהוּא יְהִי פָּרָא אָדָם' וְכו', ע"כ. וְנוֹסָחַת הַסְּפָרִי (פְּרִשְׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה פִּיִּסְקָא שְׁמַג) הִיא, אִמְרוּ לוֹ, כֵּל עֲצָמֹם אֲבִיהֶם לִיסְטִיִּים הִיא, שְׁנֹאֲמַר 'וְהוּא יְהִי פָּרָא אָדָם'. לִד. לְשׁוֹן הַפְּסוֹק, 'וְהוּא יְהִי פָּרָא אָדָם יָדוּ בְּכָל יָדוּ פֶל בּוֹ וְעַל פְּנֵי כָּל אֲחֵיו יִשְׁפֹּן'. וְהֵנָּה רִש"י שֶׁם פִּירַשׁ 'פָּרָא אָדָם', אוֹהֵב מִדְּבָרוֹת לְצוֹד חִיּוֹת. אֲמַנְם מִהִילְקוֹט נִרְאָה שֶׁסוֹבֵר, שִׁפְרָא אָדָם' הוּא עֵנִין גְּנִיבָה. אוֹלָם יֵשׁ לּוֹמֵר, שֶׁעִיקַר כּוּוֹנַת הִילְקוֹט הִיא עַל הַמִּשְׁךְ הַפְּסוֹק

כְּתִיב בָּהּ, אִמַּר לָהֶם 'לֹא תִרְצַח' (שמות כ, יג), אִמְרוּ לוֹ, הוּא יִרוֹשָׁה שְׁהוֹרִישׁ לָנוּ אֲבִינוּ 'וְעַל חֲרַבְךָ תַחֲיֶה' (בראשית כז, מ), נִגְלָה עַל בְּנֵי עִמּוֹן וּמוֹאֵב, אִמַּר לָהֶם, מִקְבִּלִים אֶת הַתּוֹרָה, אִמְרוּ לוֹ, מָה כְּתִיב בָּהּ, אִמַּר לָהֶם 'לֹא תִנְאָף' (שם), אִמְרוּ לוֹ, וְהֵלֵא כּוֹלֵךְ בְּנֵי מְנַאֲפִים הֵן, שְׁנֹאֲמַר (בראשית יט, לו) 'וְתַהְרִינָן שְׁתֵּי בְּנוֹת לוֹט מֵאֲבִיהֶן', נִגְלָה עַל בְּנֵי יִשְׁמְעָאֵל, אִמַּר לָהֶם, מִקְבִּלִין אֲתֶם עֲלֵיכֶם הַתּוֹרָה, אִמְרוּ לוֹ, מָה כְּתִיב בָּהּ, אִמְרוּ לוֹ 'לֹא תִגְנֹב' (שמות שם), אִמְרוּ לוֹ, זֹו בְּרָכָה שֶׁנִּתֵּן לָנוּ אֲבִינוּ, שְׁנֹאֲמַר 'וְהוּא יְהִי פָּרָא אָדָם', וְכְתִיב (בראשית מ, טו) 'כִּי גֹנֵב גֹּנֵבְתִי', וְכִשְׂבָא אֲצֵל יִשְׂרָאֵל, 'מִיִּמֵּינוּ אֵשׁ דַּת לְמוֹ' (דְּבָרִים לִג, ב), פִּתְחוּ כֹלָם וְאִמְרוּ 'כֹּל אֲשֶׁר דָּבַר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע' (שמות יט, ח). כֵּט. לְשׁוֹן הַפְּסוֹק, 'לֹא תִרְצַח'. לֹא תִנְאָף. לֹא תִגְנֹב. לֹא תַעֲנֶה בְּרַעַף עַד שֶׁקָּרָא. לְשׁוֹן הַפְּסוֹק, 'וְעַל חֲרַבְךָ תַחֲיֶה וְזֹאת אֲחִידָךְ תַּעֲבֹד

וַיִּשְׂרָאֵל

קָבְלוּ הַכָּל 'חֻקִּים
וּמִשְׁפָּטִים',

וְזָהר ח"ג רי, ב). וְלָכֵן צִוָּה לָהֶם הַדְּגָלִים,
'וְלֹא עָשָׂה כֵן' וְכו', מִשׁוּם 'וּמִשְׁפָּטִים'
'וְכו'.

הַכִּי, קָרָאם 'יִשְׂרָאֵל' לְשׁוֹן חֲשִׁיבוֹת (ראה

זָרַע שִׁמְשׁוֹן הַמְּבוֹאֵר

עצמם החוקים והמשפטים, וכשניתנה להם התורה באו מחנות מלאכים, ונתאו ישראל שיהיה להם דגלים כמותם, ובזכות שקיבלו התורה, צִוָּה לָהֶם הַקַּב"ה הדיבור של הַדְּגָלִים, כמו שכתוב 'מִגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב'. 'וְלֹא עָשָׂה כֵן' וְכו' לְכָל גּוֹי, שלגוים לא תיקן הַקַּב"ה דגלים¹⁷, מִשׁוּם 'וּמִשְׁפָּטִים' וְכו' בַּל יִדְעוּם, שלא מסר להם אף את משפטי התורה, שהרי לא רצו הגוים לקבל את ה'משפטים' המובנים, ומכל שכן שלא קיבלו את ה'חוקים' שאינם מובנים¹⁸.

וַיִּשְׂרָאֵל לא התנהגו כשאר האומות, אלא הם קָבְלוּ עליהם את הַכָּל - כל המצוות הכתובות בתורה, בין ה'חֻקִּים', ובין ה'מִשְׁפָּטִים', ואף שאין זה בדרך הטבע, שיקבל האדם על עצמו מצוות שאינן מובנות בשכלו. וּמִשׁוּם הַכִּי, קָרָאם דוד המלך בפסוק זה בשם 'יִשְׂרָאֵל' שהוא לְשׁוֹן חֲשִׁיבוֹת, ולא קראם 'יעקב', לפי שהשם 'ישראל' מורה על המדרגה העליונה של עם ישראל¹⁹.

וְלָכֵן - לפי שהסכימו ישראל לקבל על

צִיּוּנִים וּמְקוּרוֹת

שהתבאר, ולמה לא תיקן להם דגלים, לפי ש'משפטים' בל ידעוּם' שלא קיבלו עליהם את התורה, כנ"ל. לֹא. וּמוֹכֵן הַיֵּטֵב מְדוּעַ דְּרָשׁוּ כוונת הפסוק על ענין הדגלים, שבכך נתיישבו כל הדקדוקים שבמשפטים הפסוקים, שבתחילה אמר הכתוב 'מִגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב', שבשם 'יעקב' נרמז מה גילה הַקַּב"ה את ענין הדגלים ליעקב אבינו קודם מיתתו. 'חֻקִּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל', היינו החוקים והמשפטים של מצוות התורה שמסר הַקַּב"ה לישראל. [וּמוֹכֵן הַיֵּטֵב כֹּפֵל וְשִׁנּוּי הַלְשׁוֹנוֹת שֶׁבִּפְסוּק, דְּבָרָיו - היינו ענין הדגלים, חֻקִּיו - היינו החוקים שאינם על פי השכל. מִשְׁפָּטָיו - היינו דברים שאף השכל מחייבם] וּבְדוּקָא קָרָאם 'יִשְׂרָאֵל' לְשׁוֹן חֲשִׁיבוֹת מִשׁוּם שֶׁקָּבְלוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְלֹא עָשׂוּ כְּאוֹמֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא רָצוּ לְקַבְּלָהּ. 'לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי, היינו על הדגלים שנרמזו בתחילת הפסוק. 'וּמִשְׁפָּטִים בַּל יִדְעוּם', היינו נתינת טעם מפני מה לא קבלו הגוים את הדגלים, שהיות שהם לא קבלו על עצמם אף את משפטי התורה המובנים על פי השכל, מחמת כן לא זכו לקבל את הדגלים, שהרי בני ישראל זכו לכך רק מחמת קבלת התורה, והם שלא קבלו את התורה, לא זכו לדגלים.

'ידו בכל' שפירשו רש"י, לסטים. לֹא. כְּמִבְּאֵר בְּזוֹהַר ח"ג רי, ב) ז"ל, אלא אמר רבי יוסי, תרין דרגין אינון [שתי מדרגות הן] יעקב וישראל, בקדמיתא יעקב, ולבתר ישראל [בתחילתו כשהוא במדרגה קטנה נקרא 'יעקב', ולאחר מכן כשעלה למדרגה גבוהה יותר נקרא 'ישראל'] ואף על גב דכלא חד [ואף על פי שהכל אחד, שיעקב נקרא ישראל, וישראל נקרא יעקב], תרין דרגין אינון [מכל מקום הם שתי מדרגות], דהא דרגא עלאה ישראל הוא [שהמדרגה העליונה היא 'ישראל', והמדרגה התחתונה היא 'יעקב'] נראה שכונת רבינו כאן לבאר, שאף שיש לומר שהטעם שאצל 'חוקיו ומשפטיו' נקט הפסוק 'ישראל', הוא כדי להדגיש שהסיפא של הפסוק, חֻלּוֹק מִהַרְיָשָׁא, שהרישא מדבר מ'יעקב אבינו' וכמו שביאר רבינו, ואילו בסיפא הכוונה ל'עם ישראל', מכל מקום יש לומר בזה גם טעם נוסף, שהפסוק נקט בדוקא 'ישראל' על שם חשיבותם שקיבלו עליהם לא רק ה'משפטים' המובנים, אלא גם ה'חוקים' שאינם מובנים. לו. ונראה שלפי זה, מה שנאמר בפסוק 'לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יִדְעוּם', פירושו 'כֵּן' הוא מוסב על 'דְּבָרָיו' שבפסוק הקודם, שהם הדגלים כמו

ביק סכר זכו לישועות • הצטרפו לרביק סכר זכו לישועות • הצטרפו לרביק סכר זכו

• סמכק יולכר בסעת הלימוד הקבוע ברביק לישועה ולהרכה! •

הסתתפו עמנו!

יחד נכניס למקומות נוספים
את אור תורת 'זרע שמשון'

**בתרומה קבועה
או חד פעמית**

הינכק סותפיק
לכל הפצת תורת המתבר
בכל העולק!

ארץ ישראל 02-80-80-500 ארה"ב 347-496-5657

לומד בתורת זרע שמשון

רוצה להבין יותר?
מעוניין לשמוע ווארט קולע
בענייני הפרשה?
רעיון קצר ונפלא בעניינים אחרים?
שיעור תמציתי על דרוש שלם?

בלשון הקודש * באידיש
באנגלית * בצרפתית

קול זרע שמשון

ארץ ישראל
02-80-80-600

ארה"ב
716-229-4808

לונדון
0333-300-2515

עדור חדש!

3 דקות עם זרע שמשון

ליעברית, 130 * לאידיש, 230 * לאנגלית, 330

חדש!
הופיע תהלים "זרע שמשון"
לפרטים:
ארץ ישראל

02-80-80-500
052-71-66450

ארה"ב
347-496-5657

